

מסכת סוכה פרק ב

(כב, משנה): הישן תחת המטה בסוכה, לא יצא ידי חובתו. אמר ר' יהודה: נוהגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים, ולא אמרו לנו דבר. אמר רבי שמעון: מעשה בטבי, עבדו של רבן גמליאל, שהיה ישן תחת המטה, ואמר להן רבן גמליאל לזקנים: "ראיתם טבי עבדי, שהוא תלמיד חכם, ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה, לפיכך ישן הוא תחת המטה!" ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו

גמרא: {והא ליכא עשרה?!} <תרגמא שמואל במטה עשרה!

תנן התם: אחד חור שחררוהו מים או שרצים, או שאכלתו מלחת, וכן מדבך אבנים, וכן סואר של קורות - מאהיל על הטומאה. רבי יהודה אומר: כל אהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל

מאי טעמא דרבי יהודה? **(כא, א)** כיליף "אהל" "אהל" ממשכן - כתיב הכא: (במדבר יט) "זאת התורה אדם כי ימות באהל", וכתוב התם: (שמות מ) "ויפרש את האהל על המשכן" - מה להלן, בידי אדם, אף כאן, בידי אדם %ורבנן: "אהל" "אהל" ריבה!

{וסבר ר' יהודה כל אהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל?!} ורמינהו: חצירות היו בנויות בירושלים על גבי הסלע, ותחתיהם חלל מפני קבר התהום. ומביאין נשים עוברות, ויולדות שם, ומגדלות בניהם שם לפרה. ומביאין שוורים, ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין על גביהן, וכוסות של אבן בידיהם. הגיעו לשילוח, ירדו לתוך המים ומילאום, ועלו וישבו להם. רבי יוסי אומר: ממקומו היה משלשל וממלא, מפני קבר התהום ~ותניא: ר' יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים ~והא שוורים, דאהל שאינו עשוי בידי אדם הוא, וקתני: ר' יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים!?

כי אתא רב דימי, אמר ר' אלעזר: מודה ר' יהודה כמלא אגרוף. תניא נמי הכי: ומודה ר' יהודה בשקיפין ובנקיקי הסלעים {והרי דלת, דיש בה כמה אגרופין, וקתני: רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים!} אמר אביי: לא הוצרכו להביא דלתות! <<רבא אמר: לא היו מביאין דלתות כל עיקר, שמפני שדעתו של תינוק גסה עליו, שמא יוציא ראשו או אחד מאבריו ויטמא **(כא, ב)** בקבר התהום!

תניא כוותיה דרבא: ר' יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות כל עיקר, מפני שדעתו של תינוק גסה עליו, שמא יוציא ראשו או אחד מאבריו ויטמא בקבר התהום. אלא מביאין שוורים המצרים

שכריסותיהן רחבות, והתינוקות יושבין על גביהן, וכוסות של אבן בידיהן. הגיעו לשילות, ירדו ומלאום, ועלו וישבו להן על גביהן {והרי מטה, די ש בה כמה אגרופים, ותנן: ר' יהודה אומר: נוהגים היינו, שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים?! אשאני מטה, הואיל ולגבה עשויה! {שוורים נמי, לגבן עשויים?! <כי אתא רבין, אמר ר' אלעזר: שאני שוורים, הואיל ומגינים על הרועים בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים! {אי הכי, מטה נמי, הואיל ומגינה על מנעלים וסנדלים שתחתיה?! | <אלא אמר רבא: שאני שוורים, הואיל ועשויים להגין על בני מעים שלהן, שנאמר: (איוב י) "עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני!"

<אוי בעית, אימא: ר' יהודה לטעמיה, דאמר: סוכה דירת קבע בעינן - והוה ליה מטה דירת עראי וסוכה אהל קבע, ולא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע! {והא ר' שמעון, דאמר נמי סוכה דירת קבע בעינן, וקא אתי¹ אהל עראי ומבטל אהל קבע?² אבהא פליגי: מר סבר: אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע, ומר סבר: לא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע!

אמר ר' שמעון: מעשה בטבי, עבדו של רבן גמליאל, שהיה ישן תחת המטה, ואמר להן רבן גמליאל לזקנים: "ראיתם טבי עבדי, שהוא תלמיד חכם, ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה, לפיכך ישן הוא תחת המטה!" ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו -- תניא: אמר ר' שמעון: משיחתו של רבן גמליאל למדנו שני דברים: למדנו שעבדים פטורים מן הסוכה, ולמדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו

{וליא: מדבריו של רבן גמליאל?! <מילתא אגב אורחיה קמשמע לן: כי הא דאמר רב אחא בר אדא, ואמרילה אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב: מנין שאפילו שיחת תלמידי חכמים צריכה לימוד? שנאמר: (תהלים א) "ועלהו לא יבול"

משנה: הסומך סוכתו בכרעי המטה, כשרה. ר' יהודה אומר: אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה, פסולה

גמרא: גמאי טעמא דרבי יהודה? <פליגי בה רבי זירא ורבי אבא בר ממל: חד אמר: מפני שאין לה קבע, וחד אמר: מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה גמאי בינייהו? <כגון שנעץ שפודין של ברזל

1 כך בכ"י, ולפננו: "הא ואתי", ורש"ל מחק "הא", ויש גורסים "והא אתי"
2 לפננו נוסף "איך", ורש"ל מחקו, ובכ"י ליתא

מתברת סוכה - ב

וסיכך עליהם - למאן דאמר לפי שאין לה קבע, הרי יש לה קבע!
ומאן דאמר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה, הרי מעמידה
בדבר המקבל טומאה!

אמר **אביי**: לא שנו אלא **סמך**, אבל **סיכך** על גב המטה, כשרה.
מאי טעמא? <למאן דאמר לפי שאין לה קבע, הרי יש לה קבע!
למאן דאמר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה, הרי אין
מעמידה בדבר המקבל טומאה!

(כב,א) משנה: סוכה המדובללת, ושיצילתה מרובה מחמתה, כשרה.
המעובה כמין בית, אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה, כשרה
גמרא: מאי "מדובללת"? <אמר **רב**: סוכה ענייה! > **ושמואל** אמר:
קנה עולה וקנה יורד!

רב תני חדא, **ושמואל** תני תרתי - **רב** תני חדא: סוכה מדובללת -
מאי "מדובללת"? מדולדלת, שיצילתה מרובה מחמתה - כשרה.
ושמואל תני תרתי: מאי "מדובללת"? מבולבלת! ותרתי קתני:
סוכה מבולבלת כשרה, וצילתה מרובה מחמתה כשרה

אמר **אביי**: לא שנו אלא שאין בין זה לזה שלשה טפחים - אבל
יש בין זה לזה שלשה טפחים, פסולה. אמר **רבא**: אפילו יש בין זה
לזה שלשה טפחים נמי לא אמרן אלא שאין בגגו טפח - אבל יש
בגגו טפח, כשרה, דאמרינן: חבוט רמי. אמר **רבא**: מנא אמינא
לה, דכי אית ביה טפח אמרינן חבוט רמי, וכי לית ביה לא
אמרינן חבוט רמי? דתנן: קורות הבית והעלייה שאין עליהם
מעזיבה, והן מכוונות - טומאה תחת אחת מהן, תחתיה טמא; בין
התחתונה לעליונה, ביניהן טמא; על גבי העליונה, כנגדה עד
לרקיע טמא. היו העליונות כבין התחתונות - טומאה תחתיהן,
תחת כולן טמא; על גביהן, כנגדן עד לרקיע טמא - ותני עלה:
במה דברים אמורים? בזמן שיש בהן טפח וביניהן פותח טפח -
אבל אין ביניהן פותח טפח, טומאה תחת אחת מהן, תחתיה
טמא, ביניהן ועל גביהן טהור - אלמא כי אית ביה טפח אמרינן
חבוט רמי, וכי לית ביה טפח לא אמרינן חבוט רמי! - שמע מינה!

יתיב **רב כהנא** וקאמר להא שמעתא; אמר ליה **רב אשי לרב**
כהנא: וכל היכא דלית ביה טפח, לא אמרינן חבוט רמי! והא
תניא: קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה, וכן שתי
קורות, אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה, ואינן
נוגעות זו בזו, פחות משלשה, אינו צריך להביא קורה אחרת -
שלשה, צריך להביא קורה אחרת. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר:

מתברת סוכה - ב

(כב,ב) פחות מארבעה, אין צריך להביא קורה אחרת - ארבעה, צריך להביא קורה אחרת. וכן שתי קורות המתאימות, לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח - אם מקבלות אריח לרחבו טפח, אין צריך להביא קורה אחרת - ואם לאו, צריך להביא קורה אחרת. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: אם מקבלות אריח לארכו שלשה טפחים, אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו, צריך להביא קורה אחרת. היו אחת למעלה ואחת למטה - **רבי יוסי בר' יהודה** אומר: רואין העליונה כאילו היא למטה ואת התחתונה כאילו היא למעלה, ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה והתחתונה למטה מעשרה - הא זה וזה בתוך עשרים, אמרינן חבוט רמי, אף על גב דלית ביה טפח!?

אמר ליה: תריץ ואימא הכי: ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים, אלא בתוך עשרים, והתחתונה סמוכה לה בפחות משלשה; אי נמי, בלבד שלא תהא תחתונה למטה מעשרה, אלא למעלה מעשרה, ועליונה סמוכה לה בפחות משלשה - אבל שלשה, כיון דלית ביה טפח, לא אמרינן חבוט רמי!

ושצילתה מרובה מחמתה כשרה -- הא כי הדדי, פסולה! {והא תנן באידך פירקין: ושחמתה מרובה מצילתה, פסולה - הא כי הדדי, כשרה!?! - לא קשיא! - כאן מלמעלה, כאן מלמטה! אמר **רב פפא**: היינו דאמרי אינשי: "כזוזא מלעיל, כאיסתרא מלתחת!"

מעובה כמין בית, אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה, כשרה -- תנו רבנן: המעובה כמין בית, אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה, כשרה - אין כוכבי חמה נראין מתוכה, **בית שמאי** פוסלין **ובית הלל** מכשירין

משנה: העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה, כשרה ועולין לה ביום טוב; בראש האילן או על גבי גמל, כשרה ואין עולין לה ביום טוב; שתיים באילן ואחת בידי אדם, או שתיים בידי אדם ואחת באילן, כשרה ואין עולין לה ביום טוב; שלש בידי אדם ואחת באילן, כשרה ועולין לה ביום טוב - **(כג,א)** זה הכלל: כל שינטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה, כשרה ועולין לה ביום טוב

גמרא: גמני מתניתין? ארבי עקיבא היא! דתניא: העושה סוכתו

בראש הספינה, **רבן גמליאל** פוסל **ור' עקיבא** מכשיר. מעשה **רבן גמליאל ור' עקיבא**, שהיו באין בספינה. עמד **ר' עקיבא** ועשה סוכה בראש הספינה. למחר נשבה רוח ועקרתה. אמר לו **רבן גמליאל**: עקיבא! היכן סוכתך?!

אמר **אביי**: דכולי עלמא, היכא דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה, לא כלום היא; יכולה לעמוד בשאינה מצויה דיבשה, כולי עלמא לא פליגי דכשרה. כי פליגי, בדיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה, ואינה יכולה לעמוד ברוח שאינה מצויה דיבשה³. רבן גמליאל סבר: סוכה דירת קבע בעינן, וכיון דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים, לא כלום היא. **ר' עקיבא** סבר: סוכה דירת עראי בעינן, וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה, כשרה

או על גבי גמל, כשרה ואין עולין לה ביום טוב -- ;מתניתין מני?
ארבי מאיר היא! דתניא: העושה סוכתו על גבי בהמה, **ר' מאיר** מכשיר **ורבי יהודה** פוסל #;מאי טעמא דרבי יהודה? אמר קרא: "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים" סוכה הראויה לשבעה, שמה סוכה; סוכה שאינה ראויה לשבעה, לא שמה סוכה! %**ורבי מאיר**, הא נמי מדאורייתא מחזא חזיא, ורבנן הוא דגזרו בה! #

עשאה לבהמה דופן לסוכה, **ר' מאיר** פוסל **ור' יהודה** מכשיר. שהיה **רבי מאיר** אומר: כל דבר שיש בו רוח חיים, אין עושין אותו לא דופן לסוכה, ולא לחי למבוי, ולא פסין לביראות, ולא גולל לקבר. משום **רבי יוסי הגלילי** אמרו: אף אין כותבין עליו גיטי נשים

#;מאי טעמא דר' מאיר? **אביי** אמר: שמא תמות! <**רבי זירא** אמר: שמא תברח! - בפיל קשור, כולי עלמא לא פליגי, דאי נמי מיית, יש בנבלתו עשרה - כי פליגי בפיל שאינו קשור. למאן דאמר שמא תמות, לא חיישינן; למאן דאמר גזרה שמא תברח, חיישינן

{למאן דאמר גזרה שמא תמות, ניחוש שמא תברח?! |אלא בפיל שאינו קשור, כולי עלמא לא פליגי - כי פליגי בבהמה קשורה. למאן דאמר גזרה שמא תמות, חיישינן - למאן דאמר גזרה שמא תברח, לא חיישינן {ולמאן דאמר גזרה שמא תמות, ניחוש שמא תמות?! <מיתה לא שכיחא! #

{והאיכא רווחא דביני ביני?! <דעביד ליה בהוצא ודפנא! {ודלמא רבעה?! <דמתיחה באשלי מלעיל! {ולמאן דאמר גזרה שמא תמות

3 כד לפננו, ויש גורסים: "ברוח מצויה דים", ובכ"י יש עוד כמה גרסות, ולא ברור איזה גרסה עיקר

מתברת סוכה - ב

נמי⁴, הא מתיחה באשלי מלעיל!?! <זמנין דמוקים בפחות משלשה סמוך לסכך, **(כג,ב)** וכיון דמייתא, כווצא ולא אדעתיה!
{ומי אמר אביי ר' מאיר חייש למיתה ור' יהודה לא חייש?! והתנן: בת ישראל שנשאת לכהן, והלך בעלה למדינת הים, אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ~ורמינן עלה: "הרי זה גיטיך שעה אחת קודם מיתתי", אסורה לאכול בתרומה מיד ~ואמר **אביי**: לא קשיא - הא ר' מאיר, דלא חייש למיתה - הא רבי יהודה, דחייש למיתה! דתניא: הלוקח יין מבין הכותים, אומר: שני לוגין שאני עתיד להפריש, הרי הן תרומה; עשרה מעשר ראשון; תשעה מעשר שני. ומיחל ושותה מיד, דברי **רבי מאיר**. **(כד,א)** **רבי יהודה ורבי יוסי ור' שמעון** אוסרין?! |<איפוך! ר' מאיר חייש למיתה, ור' יהודה לא חייש למיתה! דתניא: עשאה לבהמה דופן לסוכה, ר' **מאיר** פוסל **יהודה** מכשיר!

{קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר! <אמר לך ר' מאיר: מיתה שכיחא - בקיעת הנוד לא שכיחא - אפשר דמסר ליה לשומר!
{קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה! <טעמא דר' יהודה לאו משום דחייש לבקיעת נוד, אלא משום דלית ליה ברירה!
{ולא חייש ר' יהודה לבקיעת נוד?! והא, מדקתני סיפא: אמרו לו **לר' מאיר**: אי אתה מודה שמא יבקע הנוד, ונמצא זה שותה טבלים למפרע?! ואמר להו: לכשיבקע! - מכלל דחייש רבי יהודה לבקיעת הנוד?! <התם, ר' יהודה הוא דקאמר לרבי מאיר: "לדידי, לית לי ברירה! אלא לדידך, דיש ברירה, אי אתה מודה דשמא יבקע הנוד?!> <אמר ליה: "לכשיבקע!"

{ולא חייש רבי יהודה למיתה?! והא תנן: ר' יהודה אומר: אף אשה אחרת מתקינין לו, שמא תמות אשתו?! <הא איתמר עלה: אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: מעלה עשו בכפרה!

בין למאן דאמר שמא תמות, בין למאן דאמר שמא תברת, מדאורייתא מחיצה מעליא היא, ורבנן הוא דגזרו בה! {אלא מעתה, לרבי מאיר תטמא משום גולל?! אלמה תנן: **רבי יהודה** מטמא משום גולל **ורבי מאיר** מטהר?! <אלא אמר **רב אחא בר יעקב**: קסבר ר' מאיר: כל מחיצה שעומדת ברות, אינה מחיצה!
<<איכא דאמרי: אמר **רב אחא בר יעקב**: קסבר רבי מאיר: כל מחיצה שאינה עשויה בידי אדם, אינה מחיצה!

גמאי בינייהו? <איכא בינייהו דאוקמה בנוד תפוח - למאן דאמר

4 יש שלא גורסים "נמי"

מתברת סוכה - ב

מחיצה עומדת ברוח אינה מחיצה, הרי עומדת ברוח - למאן דאמר אינה עשויה בידי אדם, **(כד, ב)** הרי עשויה בידי אדם!

אמר מר: משום **רבי יוסי הגלילי** אמרו: אף אין כותבין עליו גיטי נשים - גמאי טעמא דר' יוסי הגלילי? כדתניא: (דברים כד) "ספר" - אין לי אלא ספר - מנין לרבות כל דבר? תלמוד לומר: "וכתב לה" - מכל מקום! גאם כן, מה תלמוד לומר "ספר"? כלומר לך: מה ספר, דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל - אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל ורובנו: אי כתב "בספר", כדקאמרת - השתא דכתיב "ספר", לספירת דברים בעלמא הוא דאתא! ורובנו, האי "וכתב" מאי דרשי ביה?! אהוא מיבעי להו: בכתיבה מתגרשת, ואינה מתגרשת בכסף! - סלקא דעתך אמינא: הואיל ואיתקש יציאה להויה, מה הויה בכסף, אף יציאה בכסף - קמשמע לן!

ורבי יוסי הגלילי, האי סברא מנא ליה?! אמ"ספר כריתות" נפקא ליה! - ספר כורתה, ואין דבר אחר כורתה! ואידך: ההוא מיבעי ליה לדבר הכורת בינו לבינה! כדתניא: "הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין ועל מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם", אין זה כריתות - "כל שלשים יום", הרי זה כריתות! ואידך מ"כרת" "כריתות" נפקא! ואידך, "כרת" "כריתות" לא דרשי!

משנה: העושה סוכתו בין האילנות, והאילנות דפנות לה, כשרה **גמרא:** אמר **רב אחא בר יעקב:** כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה, אינה מחיצה לתנן: העושה סוכתו בין האילנות, והאילנות דפנות לה, כשרה - והא קאזיל ואתי?! אהכא במאי עסקינן? בקשין! והאיכא נופו?! דעביד ליה בהוצא ודפנא! אי הכי, מאי למימרא?! כמה דתימא? ניגזר דלמא אתי לאשתמושי באילן! - קמשמע לן!

תא שמע: היה שם אילן או גדר או מחיצת הקנים, נידון משום דיומד?! אהתם נמי, משום דעביד ליה בהוצא ודפנא!

תא שמע: אילן המיסך על הארץ, אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים, מטלטלין תחתיו - אמאי?! הא קא אזיל ואתי! אהתם נמי, דעביד ליה בהוצא ודפנא אי הכי, ניטלטל בכוליה! אלמה אמר **רב הונא בריה דרב יהושע:** אין מטלטלין בו **(כה, א)** אלא בית סאתים?! אמשום דהוי דירה שתשמישיה לאויר, וכל

מתברת סוכה - ב

דירה שתשמישיה לאויר, אין מטלטלין בו אלא סאתים!

{תא שמע: שבת בתל שהוא גבוה עשרה, והוא מארבע אמות עד בית סאתים, וכן בנקע שהוא עמוק עשרה, והוא מארבע אמות עד בית סאתים, וכן קמה קצורה ושבולות מקיפות אותה, מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה - אף על גב דקאזיל ואתי?! אהתם נמי, דעביד ליה בהוצא ודפנא!

משנה: שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה. חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה. אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה

גמרא: גמנא הני מילי? אדתנו רבנן: (דברים ו) "בשבתך בביתך" - פרט לעוסק במצוה; "ובלכתך בדרך" - פרט לחתן - מכאן אמרו: הכונס את הבתולה פטור, ואת האלמנה חייב!

גמאי משמע? אמר **רב הונא:** כדרך! - מה דרך, רשות, אף כל, רשות! - לאפוקי האי, דבמצוה עסוק! גמי לא עסקינן דקאזיל לדבר מצוה, וקא אמר רחמנא ליקרי?! אס כן, לימא קרא: "בשבת ובלכת" - מאי "בשבתך ובלכתך"? בלכת דידך הוא דמיחייבת - הא בלכת דמצוה, פטירת! גאי הכי, אפילו כונס את האלמנה נמי?! ככונס את הבתולה טריד - כונס אלמנה לא טריד! גוכל היכא דטריד, הכי נמי דפטור?! אלא מעתה, טבעה ספינתו בים, דטריד, הכי נמי דפטור! ~ וכי תימא הכי נמי - והאמר ר' **אבא בר זבדא** אמר **רב:** אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה, חוץ מן התפילין, שהרי נאמר בהן "פאר"?! אהכא, טריד טירדא דמצוה - התם, טריד טירדא דרשות!

{והעוסק במצוה פטור מן המצוה, מהכא נפקא?! מהתם נפקא, דתניא: (במדבר ט) "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא" - אותם אנשים, מי היו? נושאי ארונו של יוסף היו, דברי ר' **יוסי הגלילי**. (כה, ב) ר' **עקיבא** אומר: מישאל ואלצפן היו, שהיו עוסקין בנדב ואביהוא. ר' **יצחק** אומר: אם נושאי ארונו של יוסף היו, כבר היו יכולין ליטהר; אם מישאל ואלצפן היו, יכולין היו ליטהר - אלא עוסקין במת מצוה היו, שחל שביעי שלהן להיות בערב פסח, שנאמר: (במדבר ט) "ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא" - ביום ההוא אין יכולין לעשות - הא למחר, יכולין לעשות!

אצריכא! דאי אשמעינן התם, משום דלא מטא זמן חיובא דפסח - אבל הכא, דמטא זמן קריאת שמע, אימא לא - צריכא! ואי אשמעינן הכא, משום דליכא כרת - אבל התם, דאיכא כרת,

מתברת סוכה - ב

אימא לא - צריכא!

גופא: אמר ר' **אבא בר זבדא** אמר **רב**: אבל חייב בכל מצות האמורות בתורה חוץ מתפילין, שהרי נאמר בהן "פאר" - מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל: (יחזקאל כד) "פארך חבוש עליך" - את הוא דמיחייבת, אבל כולי עלמא פטירי! - והני מילי ביום ראשון, דכתיב: (עמוס ח) "ואחריתה כיום מר"!

ואמר **רבי אבא בר זבדא** אמר **רב**: אבל חייב בסוכה {פשיטא! כמהו דתימא? הואיל ואמר ר' **אבא בר זבדא** אמר **רב**: מצטער פטור מן הסוכה, האי נמי מצטער הוא! קמשמע לן: הני מילי צערא דממילא, אבל הכא, איהו הוא דקא מצטער נפשיה - איבעי ליה ליתובי דעתיה!

ואמר ר' **אבא בר זבדא** אמר **רב**: חתן והשושבינן וכל בני החופה פטורין מן הסוכה כל שבעה. מאי טעמא? משום דבעו למיחדי! {וליכלו בסוכה וליחדו בסוכה?!} <אין שמחה אלא בחופה! {וליכלו בסוכה, וליחדו בחופה?!} <אין שמחה אלא במקום סעודה! {וליעבדו חופה בסוכה?!} <**אביי** אמר: משום ייחוד, <**אורבא** אמר: משום צער חתן & מאי בינייהו? <איכא בינייהו דשכיחי אינשי דנפקי ועיילי להתם - למאן דאמר משום ייחוד, ליכא - למאן דאמר משום צער חתן, איכא!

אמר ר' **זירא**: אנא אכלי בסוכה וחדי בחופה, וכל שכן דחדי ליבאי, דקא עבידנא תרתני!

תנו רבנן: חתן והשושבינן וכל בני חופה פטורין מן התפלה ומן התפילין, וחייבין בקריאת שמע. (**כו,א**) משום **רבי שילא** אמרו: חתן פטור, והשושבינן וכל בני החופה חייבין

תניא: אמר ר' **חנניא בן עקביא**: כותבי ספרים תפילין ומזוזות, הן ותגריהן ותגרי תגריהן, וכל העוסקין במלאכת שמים - לאתויי מוכרי תכלת - פטורין מקריאת שמע, ומן התפלה, ומן התפילין, ומכל מצות האמורות בתורה. לקיים דברי ר' יוסי הגלילי. שהיה **רבי יוסי הגלילי** אומר: העוסק במצוה, פטור מן המצוה

תנו רבנן: הולכי דרכים ביום, פטורין מן הסוכה ביום, וחייבין בלילה; הולכי דרכים בלילה, פטורין מן הסוכה בלילה, וחייבין ביום; הולכי דרכים ביום ובלילה, פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה. הולכין לדבר מצוה, פטורין בין ביום ובין בלילה, כי הא **דרב חסדא ורבה בר רב הונא**, כי הוו עיילי בשבתא דרגלא לבי

מתברת סוכה - ב

ריש גלותא, הוו גנו ארקתא דסורא. אמרי: אנן שלוחי מצוה אנן, ופטורין!

תנו רבמן: שומרי העיר ביום, פטורין מן הסוכה ביום, וחייבין בלילה; שומרי העיר בלילה, פטורין מן הסוכה בלילה, וחייבין ביום; שומרי העיר בין ביום ובין בלילה, פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה. שומרי גנות ופרדסים, פטורין בין ביום ובין בלילה {וליעבדי סוכה התם, וליתבו!} **אביי** אמר: "תשבו" - כעין תדורו! **ארבא** אמר: "פרצה קוראה לגנב!" גמאי בינייהו? איכא בינייהו דקא מנטר כריא דפירי!

חולים ומשמשיהם פטורין מן הסוכה -- תנו רבנן: חולה שאמרו, לא חולה שיש בו סכנה, אלא אפילו חולה שאין בו סכנה, אפילו חש בעיניו, ואפילו חש בראשו. אמר **רבן שמעון בן גמליאל**: פעם אחת חשתי בעיני בקיסרי, והתיר ר' **יוסי בריבי** לישן אני ומשמשי חוץ לסוכה. **רב** שרא ל**רב אחא ברדלא** למגנא בכלתא בסוכה, משום בקי. **רבא** שרא ליה ל**רבי אחא בר אדא** למגנא בר ממטלתא משום סירחא דגרגישתא

רבא לטעמיה, דאמר **רבא**: מצטער פטור מן הסוכה {והא אנן תנן: חולין ומשמשיהם פטורים מן הסוכה - חולה אין, מצטער לא?!} אמרי: חולה, הוא ומשמשיו פטורים - מצטער, הוא פטור, משמשיו לא!

אוכלים אכילת עראי חוץ לסוכה -- גוכמה אכילת עראי? אמר **רב יוסף**: תרתי או תלת ביעי! {אמר ליה **אביי**: והא זימנין סגיאיין סגי ליה לאיניש בהכי, והוה ליה סעודת קבע?!} |אלא אמר **אביי**: כדטעים בר בי רב, ועייל לכלה!

תנו רבנן: אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה, ואין ישנים שינת עראי חוץ לסוכה

גמאי טעמא? אמר **רב אשי**: גזרה שמא ירדם! {אמר ליה **אביי**: אלא הא דתניא: ישן אדם שינת עראי בתפילין, אבל לא שינת קבע - ליחוש שמא ירדם?!} אמר **רב יוסף בריה דרב עילאי**: במוסר שינתו לאחרים! {מתקיף ליה **רב משרשיא**: ערביך ערבא צריך?!} |אלא אמר **רבה בר בר חנה** אמר ר' **יוחנן**: במניח ראשו בין ברכיו עסקינן! **ארבא** אמר: אין קבע לשינה!

מתברת סוכה - ב

{תני חדא: ישן אדם בתפילין שינת עראי, אבל לא שינת קבע.
ותניא אידך: בין קבע בין עראי. ותניא אידך: לא קבע ולא
עראי!?! לא קשיא! - הא דנקיט להו בידיה, הא דמנחי ברישיה,
הא דפריס סודרא עלויה! וְכֹמָה שינת עראי? **אתני רמי בר
יחזקאל:** כדי הילוך מאה אמה!

תניא נמי הכי: הישן בתפילין, ורואה קרי, אוחז ברצועה **(כו,ב)**
ואינו אוחז בקציצה, דברי **רבי יעקב. וחכמים** אומרים: ישן אדם
בתפילין שינת עראי, אבל לא שינת קבע וְכֹמָה שינת עראי? **אכדי
הילוך מאה אמה!**

אמר **רב:** אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס וְכֹמָה שינת
הסוס? אשיתין נשמי! אמר **אביי:** שנתיה דמר כדרב, ודרב כדרבי,
ודרבי כדדוד, ודדוד כדסוסיא, ודסוסיא שיתין נשמי
אביי הוה ניים כדמעיל מפומבדיתא לבי כובי. קרי עליה **רב יוסף:**
(משלי ו) "עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך"

תנו רבנן: הנכנס לישן ביום, רצה חולץ, רצה מניח. בלילה, חולץ
ואינו מניח, דברי **רבי נתן. רבי יוסי** אומר: הילדים לעולם חולצין
ואינן מניחין, מפני שרגילין בטומאה # ^ לימא: קסבר רבי יוסי:
בעל קרי אסור להניח תפילין! אמר **אביי:** בילדים ונשותיהן
עמהן עסקינן, שמא יבואו לידי הרגל דבר! #

תנו רבנן: שכח ושמש מטתו בתפילין, אינו אוחז לא ברצועה ולא
בקציצה עד שיטול ידיו ויטלם, מפני שהידים עסקניות הן

משנה: מעשה, והביאו לו **לרבן יוחנן בן זכאי** לטעום את התבשיל,
ול**רבן גמליאל** שני כותבות ודלי של מים, ואמרו: העלום לסוכה!
וכשנתנו לו **לר' צדוק** אוכל פחות מכביצה, נטלו במפה, ואכלו חוץ
לסוכה, ולא בירך אחריו

גמרא: {מעשה לסתור?! אחסורי מחסרא, והכי קתני: אם בא
להחמיר על עצמו, מחמיר, ולית ביה משום יוהרא. ומעשה נמי,
והביאו לו **לרבן יוחנן בן זכאי** לטעום את התבשיל, ול**רבן גמליאל**
שני כותבות ודלי של מים, **(כו,א)** ואמרו: "העלום לסוכה"

וכשנתנו לו **לרבי צדוק** אוכל פחות מכביצה, נטלו במפה, ואכלו
חוץ לסוכה, ולא בירך אחריו -- הא כביצה בעי סוכה! ^ לימא:

מתברת סוכה - ב

תיהוי תיובתיה דרב יוסף ואביי! <דילמא פחות מכביצה נטילה
וברכה לא בעי - הא כביצה בעי נטילה וברכה!

משנה: רבי אליעזר אומר: ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול
בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה. **וחכמים** אומרים: אין לדבר
קצבה, חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד. ועוד אמר ר'
אליעזר: מי שלא אכל לילי יום טוב הראשון, ישלים לילי יום טוב
האחרון של חג. **וחכמים** אומרים: אין לדבר תשלומין. ועל זה
נאמר: (קהלת א) "מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות"

גמרא: גמאי טעמא דר' אליעזר? "תשבו" - כעין תדורו - מה
דירה, אחת ביום ואחת בלילה, אף סוכה, אחת ביום ואחת
בלילה! %ורבנן: כדירה - מה דירה, אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל
- אף סוכה נמי, אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל! {אי הכי, אפילו
לילי יום טוב ראשון נמי!> אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן
יהוצדק: נאמר כאן "חמשה עשר" ונאמר "חמשה עשר" בחג
המצות - מה להלן, לילה הראשון חובה, מכאן ואילך רשות - אף
כאן, לילה הראשון חובה, מכאן ואילך רשות! גוהתם מנלן? אמר
קרא: (שמות יב) "בערב תאכלו מצות" - הכתוב קבעו חובה!

ועוד אמר ר' אליעזר: מי שלא אכל לילי יום טוב הראשון, ישלים
לילי יום טוב האחרון של חג. **וחכמים** אומרים: אין לדבר
תשלומין, ועל זה נאמר: (קהלת א) "מעות לא יוכל לתקון וחסרון
לא יוכל להמנות" -- {והא אמר ר' אליעזר ארבע עשרה סעודות
חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה!> אמר **בירא**
אמר ר' אמי: חזר בו ר' אליעזר!

גמשלים במאי? ^ אילימא בריפתא, סעודה דיומיה קא אכיל!
<אלא מאי "ישלים"?> ישלים במיני תרגימא! תניא נמי הכי: אם
השלים במיני תרגימא, יצא

שאל אפוטרופוס של אגריפס המלך את רבי אליעזר: גכגון אני,
שאיני רגיל לאכול אלא סעודה אחת ביום, מהו שאוכל סעודה
אחת ואפטר? אמר לו: בכל יום ויום אתה ממשיך כמה פרפראות
לכבוד עצמך, ועכשיו, אי אתה ממשיך פרפרת אחת לכבוד קונך!
ועוד שאלו: גכגון אני, שיש לי שתי נשים, אחת בטבריא ואחת
בציפורי, ויש לי שתי סוכות, אחת בטבריא ואחת בציפורי, מהו

מתברת סוכה - ב

שאצא מסוכה לסוכה ואפטר? אמר לו: לא! שאני אומר: כל היוצא מסוכה לסוכה, בטל מצותה של ראשונה!

תניא: ר' אליעזר אומר: (כז,ב) אין יוצאין מסוכה לסוכה, ואין עושין סוכה בחולו של מועד. וחכמים אומרים: יוצאין מסוכה לסוכה, ועושין סוכה בחולו של מועד. ושון שאם נפלה, שחוזר ובונה בחולו של מועד

מאי טעמא דר' אליעזר? אמר קרא: (דברים טז) "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים" - עשה סוכה הראויה לשבעה! %ורבנן: הכי קאמר רחמנא: עשה סוכה בחג!

ושון שאם נפלה שחוזר ובונה אותה בחולו של מועד -- {פשיטא! כמהו דתימא? האי אחריתי היא, ואינה לשבעה - קמשמע לך!

תניא: ר' אליעזר אומר: כשם שאין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג בלולבו של חברו, דכתיב: (ויקרא כג) "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים" - משלכם - כך אין אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חברו, דכתיב: "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים" - משלך. וחכמים אומרים: אף על פי שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון בלולבו של חברו, אבל יוצא ידי חובתו בסוכתו של חברו, דכתיב: (ויקרא כג) "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" - מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת

{ורבנן, האי "לך" מאי דרשי ביה?! כמיבעי ליה למעוטי גזולה! אבל שאולה, כתיב "כל האזרח!"

{ור' אליעזר, האי "כל האזרח" מאי עביד ליה?! כמיבעי ליה לגר שנתגייר בינתים, וקטן שנתגדל בינתים! %ורבנן: כיון שאמרו עושין סוכה בחולו של מועד, לא אצטריך קרא!

תנו רבנן: מעשה בר' אלעאי, שהלך להקביל פני ר' אליעזר רבו בלוד ברגל. אמר לו: אלעאי! אינך משובתי הרגל?! שהיה ר' אליעזר אומר: משבח אני את העצלנין שאין יוצאין מבתיהן ברגל, דכתיב: (דברים יד) "ושמחת אתה וביתך"

{איני! והאמר ר' יצחק: מניין שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל? שנאמר: (מלכים ב ד) "מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת" - מכלל דבחדש ושבת מיחייב איניש לאקבולי אפי רביה?! כלא קשיא! - הא דאזיל ואתי ביומיה, הא דאזיל ולא אתי

ביומיה!

תנו רבנן: מעשה בר' אליעזר ששבת בגליל העליון בסוכתו של יוחנן ברבי אלעאי בקיסרי, ואמרי לה בקיסריון. והגיע חמה לסוכה. אמר לו: מהו שאפרוש עליה סדין? אמר לו: "אין לך כל שבט ושבט מישראל שלא העמיד ממנו שופט!" הגיע חמה לחצי הסוכה. אמר לו: מהו שאפרוש עליה סדין? אמר לו: "אין לך כל שבט ושבט מישראל שלא יצאו ממנו נביאים! - שבט יהודה ובנימין, העמידו מלכים על פי נביאים!" הגיע חמה למרגלותיו של ר' אליעזר. נטל יוחנן סדין ופירש עליה. הפשיל ר' אליעזר טליתו לאחוריו ויצא. לא מפני שהפליגו בדברים, אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו לעולם

{היכי עביד הכי?! והאמר ר' אליעזר אין יוצאין מסוכה לסוכה?!
כרגל אחר הואי! והאמר ר' אליעזר: משבח אני את העצלנין שאין יוצאין מבתיהן ברגל?! כשבת הואי!

{ותיפשוט ליה מדידיה, דתנן: פקק החלון, ר' אליעזר אומר: בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו, ואם לאו, אין פוקקין בו. **וחכמים** אומרים: בין כך ובין כך, פוקקין?! **(כח,א)** כהתם הוא דמבטל, אבל הכא, דלא מבטל, לא!

תנו רבנן: מעשה ברבי אליעזר ששבת בגליל העליון, ושאלוהו שלשים הלכות בהלכות סוכה. שתיים עשרה אמר להם "שמעתי", שמונה עשר אמר להם "לא שמעתי". ר' יוסי בר' יהודה אומר: חילוף הדברים - שמונה עשר אמר להם "שמעתי", שתיים עשרה אמר להם "לא שמעתי". אמרו לו: ג' כל דבריך אינן אלא מפי השמועה? אמר להם: הזקתוני לומר דבר שלא שמעתי מפי רבותי! מימי לא קדמני אדם בבית המדרש, ולא ישנתי בבית המדרש, לא שינת קבע ולא שינת עראי, ולא הנחתי אדם בבית המדרש ויצאתי, ולא שחתי שיחת חולין, ולא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי מעולם

אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי: מימיו לא שח שיחת חולין, ולא הלך ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין, ולא קדמו אדם בבית המדרש, ולא ישן בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי, ולא הרהר במבואות המטונפות, ולא הניח אדם בבית המדרש ויצא, ולא מצאו אדם יושב ודומם אלא יושב ושונה, ולא פתח אדם דלת לתלמידיו אלא הוא בעצמו, ולא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם, ולא אמר "הגיע עת לעמוד מבית המדרש", חוץ

מתברת סוכה - ב

מערבי פסחים וערבי יום הכפורים. וכן היה ר' אליעזר תלמידו
נוהג אחריו

תנו רבנן: שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן. שלשים מהן ראויים
שתשרה עליהן שכינה כמשה רבינו, ושלשים מהן ראויים שתעמוד
להם חמה כיהושע בן נון. עשרים בינונים. גדול שבכולן יונתן בן
עוזיאל; קטן שבכולן, רבן יוחנן בן זכאי. אמרו עליו על רבן יוחנן
בן זכאי שלא הניח מקרא, ומשנה, תלמוד, הלכות, ואגדות,
דקדוקי תורה, ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים, וגזרות שוות,
תקופות, וגימטריאות, שיחת מלאכי השרת, ושיחת שדים, ושיחת
דקלים, משלות כובסין, משלות שועלים, דבר גדול ודבר קטן -
דבר גדול: מעשה מרכבה; דבר קטן: היות דאביי ורבא - לקיים
מה שנאמר: (משלי ח) "להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא" -
וכי מאחר שקטן שבכולן כך, גדול שבכולן על אחת כמה וכמה!
אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל: בשעה שיושב ועוסק בתורה, כל
עוף שפורח עליו מיד נשרף

משנה: מי שהיה ראשו ורובו בסוכה, ושולחנו בתוך הבית - **בית
שמאי** פוסלין **ובית הלל** מכשירין. אמרו להם **בית הלל לבית
שמאי:** לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל
לבקר את רבי יוחנן בן החורנית, ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו
בסוכה, ושולחנו בתוך הבית, ולא אמרו לו דבר. אמרו להם **בית
שמאי:** משם ראינו! אף הם אמרו לו: אם כן היית נוהג, לא
קיימת מצות סוכה מימך!

נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה. קטן שאינו צריך לאמו
חייב בסוכה. מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן, ופיחת את
המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל קטן

גמרא: מנא הני מילי? אדתנו רבנן: (ויקרא כג) "אזרח" - זה
אזרח; "האזרח" - להוציא את הנשים; "כל" - לרבות את הקטנים!
אמר מר: "האזרח" - להוציא את הנשים - {למימרא ד"אזרח" בין
נשים בין גברי משמע? והתניא: "האזרח" - לרבות את הנשים
האזרחיות, שחייבות בעינוי - אלמא "אזרח" גברי משמע?}

אמר **רבה:** הלכתא נינהו, ואסמכינהו רבנן אקראי! {הי קרא והי
הלכתא?!} ותו: קרא למה לי?! הלכתא למה לי?! - הא סוכה
מצות עשה שהזמן גרמא, וכל מצות עשה שהזמן גרמא, נשים

מתברת סוכה - ב

פטורות! ויום⁵ הכפורים מדרב יהודה אמר רב נפקא, דאמר רב יהודה אמר רב, וכן תנא דבי רבי ישמעאל: אמר קרא: (במדבר ה) "איש או אשה" - (כתב) השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה!

אמר אביי: לעולם סוכה הלכתא! ואיצטריך! - סלקא דעתך אמינא: "תשבו" - כעין תדורו - מה דירה, איש ואשתו, אף סוכה, איש ואשתו - קמשמע לן!

<<רבא אמר: איצטריך - סלקא דעתך אמינא: יליף "חמשה עשר" - "חמשה עשר" מחג המצות - מה להלן, נשים חייבות, אף כאן, נשים חייבות - קמשמע לן!

{והשתא דאמרת סוכה הלכתא, קרא למה לי?! <לרבות את הגרים! סלקא דעתך אמינא: (ויקרא כג) "האזרח בישראל" אמר רחמנא, ולא את הגרים - קמשמע לן!

{יום הכפורים מדרב יהודה אמר רב נפקא?! <לא נצרכא אלא לתוספת עינוי - סלקא דעתך אמינא: הואיל ומיעט רחמנא לתוספת עינוי מעונש ומאזהרה, לא נתחייבו נשים כלל - קמשמא לן!

אמר מר: "כל" - לרבות את הקטנים - {והתנן: נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה?! <לא קשיא! - כאן בקטן שהגיע לחינוך, כאן בקטן שלא הגיע לחינוך! {קטן שהגיע לחינוך, מדרבנן הוא?! <מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא!

קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה -- ;היכי דמי קטן שאינו צריך לאמו? <אמרי דבי ר' ינאי: כל שנפנה ואין אמו מקנחתו! <<רבי שמעון בן לקיש אומר: כל שנעור משנתו ואינו קורא "אמא!" { "אמא!" גדולים נמי קרו?! | <אלא כל שנעור ואינו קורא "אמא! אמא!"!

מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן, ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל קטן -- ;מעשה לסתור?! <חסורי מחסרא, והכי קתני: ושמאי מחמיר. ומעשה נמי, וילדה כלתו של שמאי הזקן ופחת את המעזיבה וסיכך על המטה בשביל הקטן!

5 לפננו: "יום" בלי וו, והב"ח תקן בהוספת וו

מתברת סוכה - ב

משנה: כל שבעת הימים, אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי. ירדו גשמים, מאימתי מותר לפנות? משתסרח המקפה. משלו משל, למה הדבר דומה? לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו

גמרא: תנו רבנן: כל שבעת הימים, אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי. כיצד? היו לו כלים נאים, מעלן לסוכה; מצעות נאות, מעלן לסוכה. אוכל ושותה ומטייל בסוכה

גמרא הני מילי? אדתנו רבנן: (ויקרא כג) "תשבו" - כעין תדורו - מכאן אמרו: כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו קבע וביתו עראי. כיצד? היו לו כלים נאים, מעלן לסוכה; מצעות נאות, מעלן לסוכה. אוכל ושותה ומטייל בסוכה, ומשנן בסוכה

{איני! והאמר **רבא**: מקרא ומתנא במטללתא, ותנוי בר ממטללתא?! לא קשיא! - הא במגרס, הא בעיוני! (**כטא**) כי הא **דרבא** ורמי בר **חמא**, כי הוּו קיימי מקמיה **דרב חסדא**, מרהטי בגמרא בהדי הדדי, והדר מעייני בסברא!

אמר **רבא**: מאני משתיא במטללתא - מאני מיכלא בר ממטללתא; חצבא ושחיל בר ממטללתא; ושרגא במטללתא. ואמרי לה: בר ממטללתא #ולא פליגי - הא בסוכה גדולה, הא בסוכה קטנה#

ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות? משתסרח המקפה -- תנא: משתסרח המקפה של גריסין

אביי הוה קא יתיב קמיה דרב יוסף במטללתא. נשב זיקא וקא מייתי ציבותא. אמר להו רב יוסף: "פנו לי מאני מהכא!" אמר ליה אביי: גוהא תנן: משתסרח המקפה?! אמר ליה: לדידי, כיון דאנינא דעתאי, כמי שתסרח המקפה דמי לי!

תנו רבנן: היה אוכל בסוכה, וירדו גשמים, וירד - אין מטריחין אותו לעלות עד שיגמור סעודתו; היה ישן תחת הסוכה, וירדו גשמים, וירד - אין מטריחין אותו לעלות עד שיאור #איבעיא להו: "עד שיעור" או "עד שיאור"? אתא שמע: עד שיאור ויעלה עמוד השחר - ותרתי?! אלא אימא: עד שיעור ויעלה עמוד השחר #

משל, למה הדבר דומה? לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו -- איבעיא להו: מי שפך למי? אתא שמע: דתניא:

שפך לו רבו קיתון על פניו, ואמר לו: "אי אפשי בשמושך!"
תנו רבנן: בזמן שהחמה לוקה, סימן רע לכל העולם כולו. משל
למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, והניח
פנס לפניו. כעס עליהם ואמר לעבדו: "טול פנס מפניהם
והושיבם בחושך!"

תניא: **רבי מאיר** אומר: כל זמן שמאורות לוקין, סימן רע
לשונאיהם של ישראל, מפני שמלומדין במכותיהן. משל לסופר
שבא לבית הספר, ורצועה בידו. מי דואג? מי שרגיל ללקות בכל
יום ויום, הוא דואג!

תנו רבנן: בזמן שהחמה לוקה, סימן רע לגוים. לבנה לוקה, סימן
רע לשונאיהם של ישראל. מפני שישראל מונין ללבנה וגוים לחמה.
לוקה במזרח, סימן רע ליושבי מזרח; במערב, סימן רע ליושבי
מערב; באמצע הרקיע, סימן רע לכל העולם כולו. פניו דומין לדם,
חרב בא לעולם; לשק, חיצו רעב באין לעולם; לזו ולזו, חרב וחיצו
רעב באין לעולם. לקה בכניסתו, פורענות שוהה לבא; ביציאתו,
ממהרת לבא. ויש אומרים חילוף הדברים. ואין לך כל אומה
ואומה שלוקה שאין אלהיה לוקה עמה, שנאמר: (שמות יב) "ובכל
אלהי מצרים אעשה שפטים". ובזמן שישראל עושין רצונו של
מקום, אין מתיראין מכל אלו, שנאמר: (ירמיהו י) "כה אמר ה' אל
דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים
מהמה" - גוים יחתו, ואין ישראל יחתו

תנו רבנן: בשביל ארבעה דברים חמה לוקה: על אב בית דין שמת
ואינו נספד כהלכה, ועל נערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע
לה, ועל משכב זכור, ועל שני אחין שנשפך דמן כאחד. ובשביל
ארבעה דברים מאורות לוקין: על כותבי פלסתר, ועל מעידי עדות
שקר, ועל מגדלי בהמה דקה בארץ ישראל, ועל קוצצי אילנות
טובות. ובשביל ארבעה דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות:
על משהי שטרות פרועים, ועל מלוי ברבית, (**כט, ב**) ועל שהיה ספק
בידם למחות ולא מיחו, ועל שפוסקים צדקה ברבים ואינן נותנין
אמר **רב**: בשביל ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יוצאין לטמיון:
על כובשי שכר שכיר, ועל עושקי שכר שכיר, ועל שפורקין עול
מעל צואריהן ונותנין על חבריהן, ועל גסות הרוח. וגסות הרוח
כנגד כולו. אבל בענוים כתיב: (תהלים לז) "וענוים יירשו ארץ
והתענגו על רוב שלום"